

و خیرین نسبت کہ این مزید علیہ تختو باشد (ارو) دیکھو تختو۔

بختہ بقول سروری بروزن تختہ (۱) گو سپند سہ سالہ باشد یا چار سالہ (سوزنی) چو گرگ گرسنہ اندر قدمیان رومہ با چہ پیش و چہ برہ دندانش را چہ نخبہ چہ شکاک و بجوالہ نسخہ میزرا فرماید کہ گو سپند سہ سالہ صاحبان جهانگیری و جامع ذکر معنی اخوان کرده اند (حکیم نزاری) بدین شکرانہ و او آن سزہ اندیش پود و پالند نخبہ فرہ بدر ویش پد صاحب رشیدی بر گو سپند سہ سالہ قانع و بقول برہان و ناصری گو سفند سزہ سالہ یا چار سالہ و خان آرزو در سراج ذکر بعضی اقوال بالا کرده مؤلف عرض کند کہ بخت بالضم معنی پس بر معنی پنجمش گذشت فارسیان ہائے نسبت در آخرش زیاد کرده گو سپند سزہ جوان را نام نہادند کہ سہ سالہ یا چار سالہ باشد و راءے این ماخذی متحقق نمی شود (ارو) تین یا چار سالہ عمر کا تر بکرا۔ مذکر۔

(۲) بختہ۔ بقول برہان و جامع و ناصری و سروری بجوالہ نسخہ میزرا) بمعنی ہر چیز پوست کندہ صاحبان رشیدی و جهانگیری می فرمایند کہ چیزے کہ پوست آن را باز کرده باشند (اشیرالدین خسیکتی) باز ترا کہ شاہ طیور است چون عقاب ہاز گو سفند بختہ افلاک مستہ باد و (حکیم سنائی) سخن جلو او مرغ و نادرہ نان پانختہ بختہ ترہ بر بیان پد خان آرزو در سراج ذکر این کرده مؤلف عرض کند کہ مجاز معنی اول است مخصوص بر گو سپند پوست کندہ و مجاز مجاز برائے ہر چیز پوست کندہ (ارو) چہڑا چھیلا ہوا بکرا اور ہر چیز جس کا پوست نکالے ہون۔ مذکر۔

(۳) بختہ۔ بقول سروری و برہان و جامع بحوالہ نسخہ میرزا یعنی ونبہ فریبہ۔ صاحب کوئید  
فرماید کہ ونبہ فریبہ و پروردہ۔ خان آرزو در سراج ذکر این کرده گوید کہ ہمان معنی اول  
است مؤلف را با خان آرزو اتفاق است و اگر بہ صفت فریبہ مخصوص کنیم مجاز  
معنی اول است و بس (اردو) موٹا اور تیار۔ ونبہ۔ مذکر۔ صاحب آصفیہ نے ونبہ  
پر فرمایا ہے۔ فارسی۔ اسم مذکر بنیڈہا۔ وکن مین ونبہ اس خاص قسم کے مینڈھے کو کہتے  
ہیں جسکی دُم چوڑی اور زبردست ہو کہا جاتا ہے کہ اسکی نسل عرب سے ہند میں لائی گئی  
(۴) بختہ۔ بقول سروری بحوالہ فرہنگ گو سپندی خایہ دیگر کے از محققین فارسی زبان  
ذکر این نکر و بخیال ما مجاز معنی اول است و بس و بلحاظ معنی خاص قول صاحب سروری  
بشائبہ سناست کہ از اہل زبانست (اردو) خستی کیا ہوا بکرا۔ مذکر۔

(۵) بختہ۔ بالفتح بقول رشیدی محصلہ کہ شب در خانہ رعایا نزول کند و فرماید کہ بیشتر  
گیلان مستعمل و بقول برہان و جامع محصل و تحصیلدار۔ صاحب ناصر بنقل قول رشیدی  
گوید کہ اصل این بختہ بضم خا بودہ یعنی شب بختہ چہ بلفظ دری تبرستان بختہ مخفف  
بختہ و گتہ مخفف گتہ متداولست خان آرزو در سراج نقل قول رشیدی کردہ مؤلف  
عرض کند کہ نسبت ماخذ این با صاحب ناصر اتفاق داریم کہ از اہل زبانست۔  
(اردو) وہ محصول دار جو رعایا کے گھر میں شب باش ہو یعنی رعایا کا ہمان۔ مذکر۔

بختیار اصطلاح۔ بقول بہار و انند مولانا کہ اسم فاعل ترکیبی است بمعنی کسی کہ بخت	بخت جوان کہ گذشت مؤلف عرض کند معین و یار اوست کنایہ از خوش نصیب
--	---

(ارو) دیکھو بختاور۔  
 در ماندہ آورده از روز نخست پختیاری  
 بختیاری اصطلاح۔ یا سے مصدری از ظہوری اختیاری برداشت  
 بر لفظ بختیار افزوده اند۔ بمعنی خوش (ارو) بختاوری۔ بقول اصفیہ۔  
 قسمتی است (ظہوری) ہر کے اسم مؤنث۔ خوش قسمتی۔

بخت قبول بہان و سروری و جامع و ناصر و سراج بہ وزن بختدیم ہم آہن  
 گویند (شمس فخری) گراہنگران شکر جو تو گویند پاکورہ و رون زرشو و جملہ  
 بختدیم مؤلف عرض کند کہ ہم آہن کثافت آہن است کہ در آتش جدا شود (کذا  
 فی البرہان) ترجمہ آن عبرتی خست الحدید است اسم جامد فارسی قدیم (ارو)  
 بویے کا میل جو گلانے سے جدا ہوتا ہے۔ مذکر۔

بختیدین بقول انسجوالہ فرنگ فرنگ بالفتح (۱) بمعنی دراز و طویل کردن و  
 (۲) حصار و احاطہ کردن و (۳) گرد کردن و (۴) خوردن آزار و اذیت و فریاد  
 کہ بجم فارسی ہم می آید صاحب بحر بختیدین بہ بے فارسی اول و خاے دوم و جم فارسی  
 سوم گوید کہ بمعنی فرسودن و کوفتہ شدن و پہن گردیدن است صاحب موار و فرماید کہ  
 پہن کردن و پہن شدن بہر دو آمدہ و بقول بہان کوفتہ شدن و پہن گردیدن مؤلف  
 عرض کند کہ مصدریکہ بہ بے فارسی و جم فارسی می آید اصل است و پخت کہ بہ بے فارسی  
 و خاے معجمہ و جم فارسی بمعنی پہن می آید اسم مصدر این و ماخذ پخت۔ پک باشد کہ بمعنی پخت  
 و مطرقہ و مطراق می آید جم فارسی زائد را بر پک زیادہ کردہ پخت ساختن چنانکہ ہم را

نخ کرد و بعد از آن کاف فارسی بجای مجمه بدل شده چنانکه فرنگ و فرسخ با بجه نخچیدن  
 بمعنی پهن شدن و کوفته شدن و فرسودن از همین اسم مصدر نخچ قرار یافت که بخمال با مصدر  
 اصلی است زیرا که اسم مصدرش لغت فارسی زبان است و بقول ثقفین فارسی مصدر عربی  
 که تحتانی کسور داخل مصدر است و نخچیدن بوجه و جمیم عربی که زیر بحث است مبدل آن  
 که بای فارسی بوجه بدل شود چنانکه تپ و تپ و جمیم فارسی بعبری تبدیل یابد چنانکه کاج و  
 و کاج و آنچه صاحب انند معنی دوم و سوم و چهارم و راے معنی اصل مصدر زیاد کرده است  
 بدون سند است و اگر سند استعمال پیش شود تو انیم عرض کرد که مجاز معنی اول باشد و بس  
 (ار و و) (۱) در از کرنا (۲) احاطه کرنا (۳) گھومنا طواف کرنا (۴) اپنے آپکو تکلیف دینا

<p><b>نخچیدن</b> بقول انند بجا که فرنگ فرنگ</p>	<p>سده انند تعالی می فرماید که نخچیر بلیغیت زند و پنا</p>
<p>مرادف نخچیدن که جمیم عربی گذشت و ما اشارت</p>	<p>بمعنی میدان می آید و ما خد این نخچ که بمعنی</p>
<p>این ممد را بجا کرده ایم (ار و و) و کجه نخچیدن</p>	<p>پهن می آید فارسیان قدیم تحتانی و راے</p>
<p><b>نخچیریدن</b> بقول انند بجا که فرنگ فرنگ</p>	<p>بوز زائد کرده اسم جامد ساخته اند هم تقریر</p>
<p>بافتح و کسیر جمیم فارسی دا، بمعنی غلطانیدن و</p>	<p>خیف است که این اسم جامد از صفحات لغات</p>
<p>(۲) غلطیدن بر زمین و (۳) گردش کردن</p>	<p>متروک است اگر این را معتبر دانیم ماخذ</p>
<p>و گردیدن صاحبان بحر و موارد و لواور</p>	<p>این مصدر بر سبیل مجاز بدست می آید و الا</p>
<p>که محققین مصادر اندازین مصدر ساکت</p>	<p>فلا- باقی حال مجز و بیان صاحب انند برے</p>
<p>مؤلف عرض کند که یکی از معاصرین زرد</p>	<p>این مصدر کافی نیست طالب سند باشیم</p>

(ارو) (۱) زمین پر لٹانا (۲) زمین (ب) مذکور شد و معنی برائے باشد اور  
 پر لوشنا (۳) گردش کرنا پھر صاحب دوم کہ بر معنی پنجم (ب) گذشت (ارو)  
 اصفیہ نے لوٹ پوٹ ہونا کا ذکر کیا (۱) خدا کی قسم (۲) برائے خدا بقول  
 ہے بہ معنی غلطان و پیمان ہونا۔ اصفیہ فارسی۔ تابع فعل۔ از بہر خدا۔ خدا  
 بخدا بقول انبیا فتح (۱) قسم خدا کے واسطے خدا کو مان کر۔  
 (۲) برائے خدا تعالیٰ (منہ ۵) **بخدمت رسیدن** استعمال۔ حاضر شدن  
 بخدا ہر کہ آفرید ترا پہ رفت از خوشین بحضور (الوری ۵) بندہ پر چند بخدمت  
 چو دید ترا پہ مؤلف عرض کند کہ باے **ترسد** ہشتم نیست بہ تقصیر و کسل پہ  
 قسم است در اول کہ بر معنی دو از ہم (ارو) خدمت میں حاضر ہونا۔

**بخرد** بقول سروری و برہان و جامع بالکسر و فتح رائے جملہ (۱) یعنی صاحب عقل (حکیم سنائی  
 ۵) دوست دانی نہ بندہ مر خود را پہ این بود پیشہ مرد بخرد را پہ صاحب نامری بذر معنی  
 بالافزاید کہ اصل این باخرد بودہ شد بے ضرر و واضح است کہ خرد یعنی عقل آمدہ صاحب  
 مؤید سجوالہ لسان الشعر گوید کہ بالفتح (۲) یعنی آرزو مند ہم خان آرزو در سراج فرماید کہ  
 قیاس می خواهد کہ مفتوح الاقل باشد یعنی کسی کہ باخرد و عقل باشد ولیکن شہرت کبر اول  
 وار و عیون کہ آن باے کسور نیز یعنی باے مفتوح بود چنانکہ از بعضی عراقیان صاحب روز  
 شنیدیم کہ (بخانہ رفیق) را کبر اول می خوانند چنانکہ در مرگان کہ در اصل بفتح دوم بود  
 مؤلف عرض کند کہ باے معیت در اول خرد زیادہ کر و و اندو پس و آنچه بالکسر می خوانند

مجاورہ زبان است معنی دووم غیر از مجاز نباشد ولیکن بیچ تعلق با معنی حقیقی ندارد و طلب  
شد استعمال باشیم (اروو) داء عقل مند (۲) آرزو مند۔

بخردی بقول مؤید و ہفت و غیاث و اندر صدری بر بجز زیادہ کردہ اند و گیرہ بیچ  
دانائی و ہوشیاری مؤلف عرض کند کہ ایسے (اروو) عقلمندی۔ مؤث۔

بخرک بقول سروری بخاورد راسے مہلہ بر وزن مردک باوام کوی باشد و فرماید کہ در  
نسخہ میرزا البیہم بانیر آوردہ صاحبان برہان و ناصر و جامع و مؤید و سراج و ہفت  
ہم ذکر این کردہ اند صاحب محیط فرماید کہ لغت شیرازی است باوام کوی و صحرائی را  
و این ہر دو درخت از درخت باوام بستانی کوچک تر و برگ آن ریزہ و گل آن مائل  
بسرخی و باخوشبو و ثمر آن کوچک تر و با تلخی و قبض بسیار و غیر حلوز است گرم و خشک در  
سوم و ہفت تقویت معده و رفع رطوبات و امراض بارودہ آن وقتی و اسہال نافع  
و منافع بسیار وارو (الخ) مؤلف عرض کند کہ اسم جامد فارسی زبان است۔ جامد  
کہ از لغت عربی بخرم کب کردہ اند کہ بقول منتخب بفتحین بمعنی ہر چیزی کہ رائحہ او تند باشد  
کاف تخفیر یا تصغیر در آخرش زیادہ کردند و اختلاف اعراب تصرف زبان فارسی است  
و نظر بر تلخی ثمر این عجیبی نیست کہ ہمین ماخذ صحیح باشد و اللہ اعلم بحقیقۃ الحال۔ اندر بیہوت  
مفسر گوئیم۔ (اروو) جنگلی باوام۔ مذکر۔

بخرن کسی افتادن مصدر اصطلاحی۔ و پامالی او بودن (صائب) مردم صراحت  
بقول وارستہ و بحر و اندر در صد و خرابی من او فتادہ اند ہرگز بسہو خاطر موری نہ چینی

(۲۱۲۰)

<p>مؤلف عرض کند کہ افتادون بقصد غارت</p>	<p>این می بودنی دانیم کہ بہ خلصے مجملہ چہ لفظ است</p>
<p>و تاراج رفتن بر معنی چهل و دوش گذشت</p>	<p>کہ این معنی پیدا کرد و جزین نسبت کہ غلط نگاری</p>
<p>چنانکہ (وزو بخانہ افتادون) و این متعلق است</p>	<p>کاتبین باشد یا غفلت مؤلف۔ باقی حال</p>
<p>بہ بیان (ارو) کسی کی خرابی کے درپے ہونا</p>	<p>ما از تحقیق فرید این قاصریم و بجز و بیان</p>
<p>بخروش آمدن <b>اصطلاحی</b>۔ ہا</p>	<p>بے معنی صاحب شمس را کافی ندانیم (ارو)</p>
<p>و ہوسے کردن و آواز ہا بر آوردن و شور و</p>	<p>ایک تراوریہ مذکر۔</p>
<p>غوغا کردن (انوری ۷) تازبان زخمہ بود</p>	<p><b>بخشید آمدن</b> <b>اصطلاحی</b>۔ بقول بجز</p>
<p>چون بحدیث آید عود و تاد پان نغمہ بود چون</p>	<p>و آند خریہ شدن۔ معاصرین عجم بر زبان</p>
<p>بخروش آیدنے ہا (ارو) شور و غوغا کرنا</p>	<p>دارند موافق قیاس است (ارو) بجز</p>
<p><b>بخشید</b> بقول شمس نام دریائست عظیم</p>	<p><b>بخشید</b> بقول آند کواکہ فرنگ فرنگ باختم</p>
<p>کہ ہر کہ از ان آب خورد چرب باشد و فرماید</p>	<p>(۱) و ترغ جان بودن و (۲) از پہلو بہ</p>
<p>کہ لغت فارسی است مؤلف عرض کند کہ</p>	<p>پہلو غلطیدن و در (۳) نفس تنگ کردن و</p>
<p>محقق بے تحقیق سند استعمال پیش نکر دوئی فرماید</p>	<p>(۴) نالہ کردن مانند بیماریان و (۵) پریش</p>
<p>کہ کجا واقع است۔ محققین فارسی زبان</p>	<p>کردن و (۶) اندرت کے نمودن و (۷)</p>
<p>ازین ساکت معاصرین عجم بر زبان نداشتند</p>	<p>پری زوہ بودن و فرماید کہ بالفتح (۸) ترکیدن</p>
<p>قیاس می خواهد کہ اگر بحری مخصوص را بدین</p>	<p>اسم گو گو کہ دیگر محققین مصداق ازین مصدر</p>
<p>موسوم می کردند لفظ بجز بہ ہائے حتمی داخل</p>	<p>ساکت و معاصرین عجم بر زبان نداشتند مؤلف</p>

عرض کند کہ اگر سندا استعمال این پیش شود تو انہم	نفس می گیرند و معنی ہفتم مجاز آن و پیری زود
عرض کرد کہ ماخذ این بحر است لغت عرب	ہم بحر ہمایا را ان نالہ می کند و نفس تنگ می کشد
کہ بقول منتخب بالفتح یعنی بحر بر آوردن و	و ترقیدن لب کودک تعلق دارد بحجرات
است یا بحر کہ بقولش بالفتح نفی کہ از چیزی	معدہ۔ اختلاف اعراب نتیجہ لب و لہجہ و
نمناک بر آید فارسیان بقاعدہ مصادر جعلی	مجاورہ بحج است ہائی حال طالب سند
زیادت تحتانی کسور و بحذف الف مصدر	استعمال ہاشیم (ارو) سگرات میں ہونا
قائم کرد و ز یعنی سوم و معانی اول و دوم	ترجع میں ہونا (۲) کروٹین بدلنا۔ (۳)
و چہارم مجاز آن ولیکن معانی پنجم و ششم	و ششم و ششمی سے دم لینا (۴) کرہ اسنا (۵) پرستش
ہفتم و ہشتم را از ماخذ تعلقی نمی نمایند الا	کرنا (۶) کسی کی خدمت کرنا (۷) آسیب زو
اینکہ در پرستش ہم نفس ہامی ز تند و کار از ہونا (۸) لڑکون کے ہونٹ ٹرگنا۔	

**بحر شمس** بقول شمس بر وزن در کیسہ یعنی پیشانی صراحت کند کہ لغت فارسی زبانست و دیگر محققین فارسی زبان و معاصرین عجم ساکت۔ لغت فارسی نمی نماید و در لغات عربی و ترکی ہم نیافتیم مگر در بیانش اعتبار را شاید (ارو) پیشانی۔ مؤنث۔

**بخس** بقول سروری و برہان و جامع بفتح با و سکون خاے معجمہ (۱) پڑمردہ شدہ و فراہم شدہ را گویند از زخمی یا سببی (شمس فخری ۵) چون جان ندر ہر دشمن این شاہ بہ بد روز کو زمینان کہ دلش گشت ز آسیب فنا بخش پڑ صاحب جہانگیری تذکر معنی بالا گوید کہ مانند پوستی کہ تف آتش بدان رسیدہ باشد و صاحب رشیدی نقلش ہوا

خان آرزو در سراج گوید کہ نیز برین قیاس نجستن و نخبندہ و نخبیدن و نخباسیدن صاحب منتخب در لغات عرب ذکر نجس بدین معنی نکر دو صاحب اند بحوالہ لغتہ اللرب فرماید کہ لغت عرب است بمعنی کم و اندک و زمین کہ بے آب و اودن روپاند و نجسی بمعنی آب نادادہ و گشت بے نیاز از آب و اودن منسوب است بان و نجوس جمع و محصولی کہ از مردم بازارستانند و آنچه عشاران بعد گرفتن صدقہ بچیلہ فرو گیرند و بیکراستن حق کسی را و بیدار کردن بروے و کور کردن چشم و برکندن آن مؤلف عرض کند کہ از ہمہ معانی بالا کہ در عربی است هیچ تعلق از معنی اول الذکر یافتہ نمی شود۔ آنچه خان آرزو بر قیاس مصادر و اسم فاعل گوید صحیح نباشد بلکہ اسم جامد فارسی زبان است و اسم مصدر نجیدن و نخباسیدن و نجستن کہ می آید (ار و و) پرمردہ بقول آصفیہ۔ فارسی۔ کہلایا ہوا۔ مرجھایا ہوا۔ افسردہ۔

(۲) نجس۔ بقول سروری بحوالہ تحفہ بمعنی عشوہ و بقول برہان و جامع و ناصری عشوہ و ضرام مؤلف عرض کند کہ فارسیان از معنی چهارم عربی کہ بمعنی اول ذکرش کردہ ایم مجازاً معنی عشوہ پیدا کردہ اند۔ مقرر شد (ار و و) عشوہ۔ بقول آصفیہ عربی۔ اسم مذکر۔ ناز۔ فریب۔ حرکت دل فریب۔ غمزہ۔ ناز و ادا۔ اداسے معشوق۔ کرشمہ۔ نخرہ۔

(۳) نجس۔ بقول سروری بحوالہ تحفہ بمعنی گداز و ریج صاحب برہان گوید کہ برہم آمدن دل بسبب غمی یا طیشی و گداز و ریج و تابش دل و بقول رشیدی و ناصری بمعنی گدازش و کاشش و نقصان و بقول جامع مالش دل خان آرزو در سراج گوید کہ بدین معنی لغت

عرب است مؤلف عرض کند کہ مجاز است از معنی چارم و پنجم عربی کہ بر معنی اول گذشت گذشت پس مفسر باشد لغت عربی (ارو) ریخ مذکر نقصان مذکر۔

(۴۷) بخش۔ بقول سروری جوا کہ تخفہ بمعنی مزرع بے آب و بقول جہانگیری و رشیدی و جامع و سراج زمینی را گویند کہ بے آب و ادن از آب باران از راعت شود و آن را لکم نیز خوانند صاحب برہان گوید کہ اعرابی ہم بدین معنی آمده صاحب ناصری فرماید کہ این را دیم نیز خوانند و فرماید کہ بخش بدین معنی عربی است و دیم فارسی مؤلف عرض کند کہ فارسیان لغت عرب را بمعنی خودش استعمال کرده اند (ارو) وہ زمین جو صرف بارش کے پانی سے سیراب ہو جسکو دکن میں زمین خشکی اور زمین خریف کہتے ہیں (نوٹ)

(۴۵) بخش۔ بقول سروری جوا کہ تخفہ و برہان و جامع و ناصری بمعنی پوستی کہ پیش آتش و سرد و چین چین شود گویند بخجید مؤلف عرض کند کہ با معنی اول تعلق دارد کہ آن عام است و این خاص دیگر بیج (ارو) وہ چمرا جواگ کے اثر سے ٹھہر جاے۔ اینٹ جا کہ جس پر چھریان پڑ جائیں۔ مذکر۔

(۴۶) بخش۔ بقول جہانگیری و رشیدی و جامع و ناصری با اول کسور نزمہ بمعنی مؤلف عرض کند کہ جادو دارد کہ این را مجاز معنی اول عربی دانیم (کہ بر معنی اول مذکور شد) پندرہ کلمہ کسور نزمہ۔ اسم جامد فارسی زبان ہم توان گرفت (ارو) و کیوں جس کے پہلے معنی۔

(۴۷) بخش۔ بقول جہانگیری و جامع و ناصری بکسر اول بمعنی سستی۔ صاحب رشیدی مذکر معنی بالا گوید کہ بدین معنی و بمعنی ششم پیش گذشت مؤلف عرض کند کہ بخش یہ صیم عربی

سین مہلہ ہم بدین معنی مذکور شد و جیم عربی بہ غای بجمہ بدل می شود چنانکہ اسفانج و اسفاناج  
پس جاوارو کہ این را سبذل معنی دووم بچیس گیریم (اروو) دیکھو بچیس کے دوسرے معنی۔

**بخسان** بقول سروری بوزن مشان (۱) (بخیدن) و امر حاضر است از مصدر بخسانید

یعنی پرمردہ و فراہم آمدہ و رنج ویدہ (اروو) کہ می آید) پس شامل است بر مہلہ معانی بخسان  
(۵) از وی اندھی بگزین و شاد می وتن و بخسانیدن۔ ضرورت داشت کہ ذکر اشتقاق

آسانی و بہ تیمار جهان دل را چرا پاید کہ بخسانی این کنند (اروو) دیکھو بخسانیدن جس کا  
و فرماید کہ (۲) بمعنی گذاشتن و گذاران یہ امر حاضر ہے اور بخیدن جس کا یہ اسم جان

ہم آمدہ نیز فرماید کہ در نسخہ وفائی و شمس **بخساند** بقول سروری بخانے بجمہ وسین  
فخری سین بمعنی گذاران آورده اند (۳) مہلہ بوزن ترساند یعنی گذاران و درفش

مخالف ارچہ کہ خود را چوننگ می پنداشت آتش چین چین سازد (سراج الدین اجی  
کہ تاب آتش قہرش چو موم شد بخسان کہ (۴) کفر کو کبریت دوزخ اوست بس ہا میں

صاحب برہان بگرہ و معانی بالا فرماید کہ می بخساند اور آن نفس کہ و فرماید کہ بمعنی  
(۳) بمعنی خزان ہم صاحب رشیدی بچس پرمردہ کند نیز و بقول صاحب برہان بر

گوید کہ برین قیاس است بخسان و بخندہ وزن لرزانند یعنی بگرد و در آزار و رنج  
و بخیدن مؤلف عرض کند کہ و ای بر حقیقین دار و پرمردہ ساز و چین چین گردانند و

بانام و نشان کہ بیچ اعتنا بر قواعد فارسی می کنند بخرانند صاحبان انند و مؤید و ہفت ہم  
و لہی دانند کہ بخسان اسم حال است از مصدر ذکر این کردہ اند مؤلف عرض کند کہ تحقیق

و لہی دانند کہ بخسان اسم حال است از مصدر ذکر این کردہ اند مؤلف عرض کند کہ تحقیق

شد که محققین با نام و نشان فرق درسم و (۴) بخرام آوردن مؤلف عرض کند که  
جامد و شوق نمی کنند و هیچ یکی از محققین با اسم مصدر این (بخش) که بجایش گذشت  
نمی داند که این مضارع مصدر بخسانید و بخشن که می آید بقول مقتضین فارسی مصدر  
است که هم ایشان ذکرش می کنند و شامل اسماعی و بخسیدن زیادت تحتانی کسور و باعلاست  
بر همه معنی معانی مصدری بطریق مضارع و سند مصدر تقیاسی و جعلی و باصول ماهر و وصفا  
پیش کرده سروری برای حال است نه بالا قیاسی که وضع کرده اند از اسم مصدر بخش  
مضارع و این دلیل آنست که محقق اهل و بخسانیدن متعدی هر دو معانی بیان کرده  
زبان برانگامی زبان خود قواعد فارسی را صاحب موار و موافق قیاس آنچه صاحب  
ملاحظه نکرد (ارو) بخسانیدن کامضارع برهان معنی چهارم را خرامیدن نوشته غلط  
بخسانیدن بقول سروری بمعنی پرموده کرده که آن معنی بخسیدن است غور بر مصدر  
ساختن و گذار زانیدن و در رنج داشتن متعدی نگردد که زیر بحث است بخسان  
صاحب برهان بزرگ هر سه معانی بالا گوید که گذشت امر حاضر این است و این از رو و  
که خرامیدن صاحب بحر فرماید که متعدی بر بخسان و از سراج الدین راجی بر بخسانند  
بخسیدن است و بس (کامل التصریف) و گذشت (ارو) (۱) گلوانا (۲) پرموده  
مضارع این بخساند صاحب نواد خرامیدن (۳) رنج من رکھنا (۴) خرامان کرنا  
صاحب موار و گوید که معنی (۱) گذار زانیدن بخست بقول سروری بجای بجه (۱) بمعنی  
و (۲) پرموده ساختن و (۳) در رنج داشتن آواز هر چیز باشد که بر بخت به جیم عربی عرض

خاکدشت اداور سامی فی الاسامی تجت بضم یعنی آواز کردن و ماغ خفتہ کہ می آید می آید  
 باو تشدید خا (۲) مخصوص آواز و ماغ خفتہ کہ صاحب برہان یعنی سوم را از کجا پیدا کرو  
 را گفتہ و آنرا عبری غلطیہ گویند یعنی بجز ہر گاہ معنی شکستن و مجروح ساختن در مصدر  
 و کسر طاء مہملہ اول و سکون یا می حطی۔ بخستن نمی آید پس چطور در ماضی مطلقش باشد  
 صاحب برہان بذر ہر دو معنی بالا گوید کہ معلوم می شود کہ در خیالش مصدر خستن و  
 بکسر اول (۳) شکست و مجروح گردانید موحدہ اول زائد باشد و گیر پیچ و ویکر کسی از  
 صاحب ناصری ہم زبانش خان آرزو در محققین فارسی زبان با او نیست بدون سند  
 سراج بزرگ معنی اول و دوم قانع مؤلف استعمال تسلیم نکنیم (ارو) (۱) و کجوت  
 عرض کند کہ جا دارد کہ این را سبب تجت کے پہلے معنی (۲) خراٹا۔ بقول آصفیہ۔ ارو  
 گیریم کہ بحیم عربی یعنی اول گذشت کہ بحیم عربی۔ اسم مذکر۔ وہ آواز جو اکثر بلغمی مزاجوں کے حلق  
 بخائے مجھ بدل شو و چنانکہ اسفاناج و اسفنا سے سوتے وقت نکلتی ہے۔ نفیر خواب غلطیہ  
 و بہتر از ان است کہ بمعنی دوم اسم جامد۔ خضر (۳) مجروح کیا۔ زخمی کیا۔  
 گیریم کہ اسم مصدر تجستن است کہ می آید بخستن بقول سروری بضم با و فتح خائے  
 اندرین صورت معنی اول را بہ تعمیم مجازش معجزہ شد و تا بمعنی صدا کردن و ماغ خفتہ  
 گیریم و تجت را کہ بحیم عربی عوض خای مجھ صاحب برہان این را بہ تخفیف آورده یعنی بفتح  
 گذشت سبذل این دانیم۔ نسبت معنی سوم خائے مجھ و بقول بجز بفتح تین صدا کردن و ماغ  
 عرض می شود کہ ماضی مطلق مصدر تجستن باشد و خواب (سالم التصرف) کہ خیر ماضی و مستقبل

و اسم مفعول نیاید صاحب سوار و با اتفاق قول	و قول صاحب جامع کہ از اہل زبانت تعبیر نیم
سروری فرماید کہ حاصل بالمصدر این تخت است	اصل این تخت متن بہ دو فوقانی بود یکی از ان صفت
بشدید خاصے معجمہ باشد و صاحب نوادر	شد و تختن باقی ماند بقول مقتضین فارسی مصدر
ہمرازش۔ صاحب جامع در اعراب باصفا	اسماعی است و باصول ما مصدر قیاسی و اصلی
بجہ شفق مؤلف عرض کند کہ مرکب است	کہ پیشش بر اسم مصدر گذشت (اردو) خزانے پینا
از اسم مصدر تخت کہ گذشت و ہمین است	بقول آصفیہ سوتے میں خزر کرنا پینے کو کہ سونا (سجڑہ)
حاصل بالمصدر ہم با تشدید را غیر صحیح ندانیم	سے وہ نائے عاشق جو کوئی دم جاگے ہا سے تو
ولیکن استعمال فارسیان را بختیف تسلیم کنیم	شام سے خزانے تا سحر لینا ہا

**بخسلوس** بقول سروری و برہان و جامع و بہت بخاوسین مہملہ و لام بروزن اشکبوس نام پادشاہی است کہ عدرا را بقہر برد (حکیم سنائی ۵) حال اصحاب کہف و وقیاتوں پادشاہ بخسلوس و شہر فسوس پادشاہ مؤلف عرض کند کہ لقب می نماید از تختن مختلف تخت کہ بجایش گذشت و توس کہ بمعنی بازمی و ادون و کج دہان و دہان کج کہ می آید عجیب نیست کہ ہمین پادشاہ در خفتن غلطی می زد و دوران حالت دہانش کج می شد یا بہ تصنع غلطی می زد و اللہ اعلم بحقیقۃ الحال (اردو) بخسلوس نام ایک پادشاہ گزرا ہے جو عدرا کو لے گیا تھا۔

**بخشم** بقول سروری بخاے معجمہ و سین مہملہ بوزن انجم شربی باشد کہ از گندم سازند و بوزن معنوی (۵) بخور بی رطل و بی کوزہ می کوش کنند روزہ ہا نہ از انگور و نہ از شیرہ نہ از بکنی نہ از بخشم ہا و بقول رشیدی و ناصری و جامع و جہانگیری و برہان شربی باشد معنی کہ از گندم

سازند (حکیم سوزنی ۵) بکنی و پنجم خوردن و زان شوند مست و خراب پازاب سماجی که باشد  
 سر و بے شکوز و سیر پو خان آرزو در سراج بالفاق محققین بالا گوید که این را بوزره نیز  
 خوانند و اشمه بدین معنی گذشت مؤلف عرض کند که سیم تخصیص در آخر لغت بخش  
 زیاده کرده اند و سیم مہملہ را متحرک کردند برائے سہولت تلفظ معنی لفظی این چیزے کہ  
 مخصوص است برائے غطیط و کنایہ از شرابی کہ بچرخ خوردنش بچروی طاری میشود و غطیط  
 می برآید و در عالمستی مصرع اول سند غیر موزون می نماید (۱۰۶ و ۱۰۷) (یکپوۃ ضمیر۔

بخسودن بقول اندکجوانہ فرنگ فرنگ	و بخرین نیست کہ تختانی بدل شد بہ و او چنانکہ
بمعنی (۱) گفتن و (۲) زدن و (۳) کوفتن	انجیر و انگور و انگیل و انگول معاصرین عجم
و (۴) درد کردن و (۵) اثر کشیدن (۶)	بر زبان نداشتند بدون سند استعمال تسلیم کنیم
بر کندن و (۷) ترسیدن و (۸) طپیدن و (۹) مارنا (۱۰) کوشنا (۱۱) کاشنا	(۱) کہنا (۲) مارنا (۳) کوشنا (۴) کاشنا
(۹) اندر و گلین بودن و (۱۰) گذاختن و (۱۱)	درد کرنا (۵) آره چلانا (۶) اکھیڑنارے و رنا
تغیر و اون دیگر کسی از محققین مصادرا ذکر این	(۸) تریپنا (۹) بگین ہونا (۱۰) گلانا (۱۱) متغیر کرنا
نکر و مؤلف عرض کند کہ از اسم مصدر بخش	بخشی بقول سروری بفتح با و سکون خا و کسین
وضع کرده اند و متعلق بمعنی اول اوست یعنی	مہملہ (۱) پرمودہ و بے آب حاصل آمدہ (ناصر
دہم و دیگر ہمہ معانی مجاز آن بجز معنی اول	خروس) تو گشتند جهانی زد اس مرگ
کہ هیچ تعلق از اسم مصدر ندارد و بخسودن	بترس پانگونکہ زرد شدستی چونکہ هم بخشی با و فرما
مبتدل بخسودن است کہ بہ تختانی مسموعی آید کہ	(۲) بمعنی گذاختہ شوی نیز آمدہ (۱۰۷) اگر

<p>زری نمند کار بر تو آتش تیز ہا و گرمی بفسا گداخت و پڑمرد و فرام آمد و از تیش آتش تا ابد یعنی نحسی ہا صاحب برہان بر پڑمردہ و چین چین شد و لقبول سروری۔۔۔۔۔</p>	<p>بایاب و گداختہ شدہ قانع کہ ہمہ متعلق بہ معنی (ب) بچیدن (بوزن ترسیدن را) پڑمردن</p>
<p>اول است مؤلف عرض کند کہ ولے بر (۲) گداختن (۳) در رنج بودن صاحب</p>	<p>محققین اہل زبان کہ ہر شوق را اسم جامد میدانند</p>
<p>و نہی دانند کہ بچیدن مصدر است کہ می آید و نسبت معنی دوم فرماید کہ گداختن و بچیدن</p>	<p>و بچس کہ گذشت اسم مصدر است و امر حاضر با اتفاق معنی سوم فرماید کہ (۴) خرابیدن</p>
<p>و نحسی بمعنی اول حاصل بالصدرش زیادت ہم و صاحب بچر نسبت معنی اول با برہان</p>	<p>یائے مصدری بمعنی پڑمردگی و غیر ذلک و نحسی</p>
<p>معنی دوم صیغہ واحد مخاطب مضارعش۔ معنی سوم فرماید کہ در رنج داشتن است</p>	<p>اگر بر مصدر و قواعد فارسی غور می شد و بذاکر معنی چہارم فرماید کہ (۵) چین بر چین</p>
<p>این لغت را بطور مستقل بیان نمی کردند و انداختن (کامل التصرف) و مضارع این</p>	<p>اگر می کردند از حقیقتش خبر می دادند (ارو) بچد۔ صاحب موارد در ہر تہ معنی بالابا</p>
<p>(۱) پڑمردہ۔ بغیر پانی کے حاصل شدہ (۲) صاحب سروری و نسبت معنی چہارم با برہان</p>	<p>تو گلے۔</p>
<p>مشفق و نسبت معنی پنجم فرماید کہ در ہم کشیدن</p>	<p>(الف) بچیدن لقبول سروری و برہان و نسبت و چین چین گردیدن است و بچس حاصل بالصدر</p>
<p>بخانے مجھ و سین ہلہ بروزن برچید یعنی</p>	<p>صاحب نوادر بر معنی اول و دوم قانع صاحب</p>

جامع با اتفاق برهان در معنی سوم اینقدر تصرف غلط کرده که پرمردن را پرموده ساختن نوشت  
 کند که (در رنج بودن) را (رنج نیدن) نوشته و گداختن را گدا از انیدن و صاحب جامع  
 و از معنی پنجم ساکت خان آرزو در سراج با اتفاق برهان سکندر رمی خور و که در رنج  
 بر معنی اول و چهارم گفتا کرد و مؤلف عرض بودن را رنج نیدن کرد این است حقیقت  
 کند که محققین با نام و نشان از لازم و متعلق تحقیق محققین زبان دان که خور بر قواعد زبان  
 این مصدر بے خبر اند بجانیدن که گذشت نمی کنند با جمله این مصدر است که مرکب شد از  
 متعدی این است و بچیدن که زیر بحث اسم مصدر تجس و یاس مکتور و علامت مصدر  
 است لائش صاحب سروری ازین خبر (دون) و لقبول مقلنین فارسی زبان مصدر  
 دارد و هر سه معانی بیان کرده اش درست جعلی و قیاسی است و باصول ما مصدر  
 است و معنی چهارم بیان کرده برهان هم اصلی و قیاسی - از نیکه اسم این مصدر  
 بلحاظ ماخذ درست باشد که تجس معنی عشوه از لغات فرس است - آنچه صاحب موارو  
 و خرام هم آمده پس معنی خرامیدن در مصدر تجس را حاصل بالمصدر گوید تسلیم نمی کنیم  
 چنان باشد و معنی پنجم بیان کرده صاحب بحر که حاصل بالمصدرش تجسی است نه تجس  
 متعلق است معنی اول که چنین بچیدن از ختن و (الف) ماضی مطلق این (اروو) (الف)  
 هم پرمردن است و صاحب موارو معنی گلا پرموده بواسکرا (ب) (ا) پرموده هونا سکرا  
 پنجم را درست نوشته که (در هم کشیدن و (۲) گلنا (۳) رنجیده هونا (۴) خرامان هونا -  
 چنین چنین گردیدن) است - صاحب برهان (۵) چنین بچیدن هونا -

<p>بخشیده بقول سروری بخائے بجه وسین مهله از ایسان که چرائی گویند که بر ماضی مطلق بخیدن بایه مفعولی زیاده کرده اند و چرا بر هر پنج معنی مصدری بصورت مفعول شامل نباشد یعنی پشمرده و گذاخته و مثلاً ی و فرامید که بایه فارسی نیز آمده صاحب برهان رخ و خرامان و چین چین (ار و و) (۱) بزرگ معانی بالا گوید که خرامان هم و صاحب لغت پشمرده (۲) گلاموا (۳) رنجیده (۴) نقل نگارش مؤلف عرض کند که می پسیم خرامان (۵) چین چین -</p>	<p>بخشیده بقول سروری بخائے بجه وسین مهله از ایسان که چرائی گویند که بر ماضی مطلق یوزن بر چیده یعنی گذاخته و تابیده و پشمرده و فرامید آمده (مولوی معنوی ۵) همچو گرما به که تعبیه بود پانگ آبی جانت بخشیده بود شامل نباشد یعنی پشمرده و گذاخته و مثلاً ی و فرامید که بایه فارسی نیز آمده صاحب برهان رخ و خرامان و چین چین (ار و و) (۱) بزرگ معانی بالا گوید که خرامان هم و صاحب لغت پشمرده (۲) گلاموا (۳) رنجیده (۴) نقل نگارش مؤلف عرض کند که می پسیم خرامان (۵) چین چین -</p>
---	---

بخش بقول سروری یوزن زخش (۱) مصروف و (۲) ماهی و (۳) برج (ر و و کی) آفتاب آید بخش ز می بره پاروی گیتی بزرگ و کیره و (فردوسی ۵) چوپیدا شد آن چادریان گون پارو از بخش و پیکر آمد برون پارو صاحب برهان نسبت معنی اول صراحت کند که حصه و بهره باشد و بزرگ معنی دوم نسبت معنی سوم فرماید که خواه برج کبوتر باشد خواه برج قلعه خواه برج فلک غالب در قاطع برهان گوید که معنی دوم راست باید معنی سوم ز بهار نیست مؤلف عرض می کند که قول سروری بر لای لغت فارسی بهشتا به سند است و پس و معنی سوم را حجاز معنی اول توان گرفت و از اسناد ر و و کی و فردوسی است جمله این معنی سوم ثابت و غالب هند نشا و رانی رسد که بمقابل سروری دم زند که چنین شایسته معلوب آنست از اینکه سروری صاحب زبانست و صاحب جامع که هم از این زبان است تصدیق بهره معانی بالا کرده صاحب مؤید بزرگ معنی اول بخواند ز فاکو یا گوید که (۴) نغمه چین

بمعنی نرمیه یعنی و (۵) سستی آمده صاحب ناصری بذكر هر سه معنی بالا فرماید که در زبان معنی دوم  
 و سوم نوشته و مؤیدے ندارد و در فرنگ یافته نشد مؤلف عرض کند که خود او از ناصر  
 خسرو سندے آورده که برای معنی سوم است و بخیاں خود سند معنی اول گرفته است (۶)  
 که در این گنبد فیروزه پیکر پانچین بے روزن و بے بام و بی دره که زود پر کار این گنبد  
 که پرداخت پادبخت و دو و ده بخش مدور به صاحب فرنگ فدائی بر معنی اول قانع  
 خان آرزو در سراج بذكر معنی اول فرماید که در اصل بمعنی النعام و تخشیدن بود که بدین معنی  
 شهرت گرفت و بحواله برهان ذکر معنی دوم و سوم کرده گوید که سند معنی خواهد که در کتب  
 معتبره نیست مؤلف عرض کند که فرنگ سوری را ندید پس خطابه کیست حال عرض  
 می شود نسبت ماخذ که گیس لغت سنکرتا است به باء فارسی و کاف و سین مهمله چنانکه صفا  
 سخندان ذکرش کرده پس عجیبی نیست که فارسیان بای فارسی را بوجه بدل کردن چنانکه  
 تپ و تب و کاف بدل شد به خای معجمه چنانکه شاما کچه و شاما کچه و سین مهمله تبدیل یافت  
 به شین معجمه چنانکه کستی و کشتی و جادار و که این را تبدیل بخت گیریم که بر معنی اولش گذشت  
 که فوقانی بشین معجمه بدل شد چنانکه رخت و رخش و معنی سوم مجاز این که برج هم در راج  
 و حصص دارد و نسبت معنی دوم عرض می شود که اسم جامد فارسی زبان گیریم و نسبت معنی  
 چهارم و پنجم مجرب بیان صاحب مؤید را کافی ندانیم که بحین بحیم عربی و سین مهمله به سین و معنی  
 گذشت و بعضی محققین همدراجا اشاره کرده اند که پیش به بحیم فارسی و شین معجمه درست با  
 باقی حال در اینجا سین قدر کافی است که کاتب مؤید تصریح کرده است در کتابت لغت و سکوت

دیگر محققین برای معنی چہارم و پنجم دلیل آنست و بتحقیق ما (۶) اسم مصدر بخشیدن است بمعنی عطا و این مجاز معنی اول باشد و مصدر بخشیدن از همین اسم مصدر مرکب شد کہ می آید۔  
 (۱) اردو (۱) حصہ۔ بقول آصفیہ۔ عربی۔ اسم مذکر۔ ٹکڑا۔ بخرہ۔ جزو (۲) مچھلی۔ موٹشا۔  
 (۳) برج۔ بقول آصفیہ۔ عربی۔ اسم مذکر۔ گنبد۔ راس منازل ستارہ (۵ و ۴) دیکھو جیس  
 (۶) بخشش۔ بقول آصفیہ۔ فارسی۔ اسم مؤنث۔ الغام۔ عطیہ۔

**بخشا** بقول سروری (۱) بمعنی بخشندہ راویب و الف زائد است در معنی دوم چنانکہ آتی  
 سایرے (نبت فضل از دل رخساری او گیرد و دانیبا و جاوارو کہ بمعنی دوم امر حاضر بخشانید  
 فروغ پانچہ جو د از کف بخشاے او گیرد و گیریم کہ بمعنی بخشیدن می آید (اردو) (۱) بخشندہ  
 سحاب پو فرماید کہ (۲) امر بہ بخشیدن والا (۲) بخش بخشا کا امر حاضر۔  
 نیز (شیخ سعدی ۵) خور و نوش و بخشا **بخشا** و بقول اندر جوالہ فرہنگ فرنگ بجز و عا  
 و راحت رسان ہانگہ می چہ واری ز بہر مستعمل۔ بمعنی خدا بخشد مؤلف عرض کند کہ حقیقت  
 کسان کہ صاحبان رشیدی و اندر ذکر ہر الف و عا پر معنی چہارم با دبیان کردہ ایم  
 معنی کردہ اند مؤلف عرض کند کہ محققین بانام وہمان قاعدہ درینجا ہم (اردو) بخشے۔  
 و نشان بحقیقت پے نبرودہ اند و بر قواعد فائی جیسے (واع غ) خدا بخشے بہت ہی خوبیا  
 کہ بان غور کردہ بخش امر حاضر بخشیدن است تحقین مرنے ولے میں ہ  
 و الف آخر مفید معنی اسم فاعل چنانکہ بر **بخشانیدن** بقول بحر بفتح متعدی بخشیدن  
 (الف فاعل) مذکور شد ہ چون دانا و بینا کہ می آید کمال المتصرف باشد و مضارع این

<p>بخشاند و دیگر محققین فارسی زبان ذکر این مکرر بر حال ما پا که هستیم اسپر کنند موها با و معنی دوم  اند مؤلف عرض کند که جزین نباشد که هم غیر از ترکیب حاصل نمی شود چنانکه (خطا بجا  این مصدر همان بخشش که بمعنی ششمش گذشت که اسم فاعل ترکیبی است و جا وار و که این را  (ار و و) بخشوانا بقول آصفیه متعدی بمعنی دوم مزید علیہ بخشا گیریم زیادت تختانی  معاف کرانا عفو کرانا -  در آخر چنانکه بینا و بینای و جا و جاسے -</p>	<p>بخشاند و دیگر محققین فارسی زبان ذکر این مکرر بر حال ما پا که هستیم اسپر کنند موها با و معنی دوم  اند مؤلف عرض کند که جزین نباشد که هم غیر از ترکیب حاصل نمی شود چنانکه (خطا بجا  این مصدر همان بخشش که بمعنی ششمش گذشت که اسم فاعل ترکیبی است و جا وار و که این را  (ار و و) بخشوانا بقول آصفیه متعدی بمعنی دوم مزید علیہ بخشا گیریم زیادت تختانی  معاف کرانا عفو کرانا -</p>
<p>بخشایند و مؤید نسبت معنی اول گویند که بخشو که واو بالف بدل شده بخشا شد (ار و و)  امر بخشانیدن و بخشودن و صاحب انند (۱) بخش بخشش کر (۲) بخشنے والا بخشش کر زه والا  امر بخشانیدن گفته و صاحب ناصر بن بزل بخشایش بقول بر بان بروزن افزایش (۱)</p>	<p>بخشایند و مؤید نسبت معنی اول گویند که بخشو که واو بالف بدل شده بخشا شد (ار و و)  امر بخشانیدن و بخشودن و صاحب انند (۱) بخش بخشش کر (۲) بخشنے والا بخشش کر زه والا  امر بخشانیدن گفته و صاحب ناصر بن بزل بخشایش بقول بر بان بروزن افزایش (۱)</p>
<p>بخشایش شد این از صا بر آورده (ع) بمعنی از جرم گناه و مقصیر و از کشتن کسی گذشت  نسخه چو و از کف بخشای او گیر و سحاب با (ملک شمس الدین کرت ۵) گرفت و مرگشت  مؤلف عرض کند که محققین اول الذکر به شد و در صف کین با با آنکه بدیم کشتنی از روی  بے تحقیقی کار گرفته اند حقیقت این است که یقین با اکنون بطبق می دهم در تثنین و بخشایش</p>	<p>بخشایش شد این از صا بر آورده (ع) بمعنی از جرم گناه و مقصیر و از کشتن کسی گذشت  نسخه چو و از کف بخشای او گیر و سحاب با (ملک شمس الدین کرت ۵) گرفت و مرگشت  مؤلف عرض کند که محققین اول الذکر به شد و در صف کین با با آنکه بدیم کشتنی از روی  بے تحقیقی کار گرفته اند حقیقت این است که یقین با اکنون بطبق می دهم در تثنین و بخشایش</p>
<p>بخشانیدن که می آید زیادت الف و تختانی و بخشش چنان است و چنین با و تحقیق (۳)  اول مرادف بخشیدن است و این امر حاضر بخشا بمعنی بزل و عطا هم (سعدی شیراز ۵) زعی  نه امر بخشودن (گریما ۵) گریما به بخشای بحر بخشایش و کان جود با که مستظهر اند از وجود</p>	<p>بخشانیدن که می آید زیادت الف و تختانی و بخشش چنان است و چنین با و تحقیق (۳)  اول مرادف بخشیدن است و این امر حاضر بخشا بمعنی بزل و عطا هم (سعدی شیراز ۵) زعی  نه امر بخشودن (گریما ۵) گریما به بخشای بحر بخشایش و کان جود با که مستظهر اند از وجود</p>

<p>وجود پد صاحبان اندوہفت و ناصر ہی ذکرین <b>بخشائشگر</b> اصطلاح بقول اندوہوالہ</p>	<p>وجود پد صاحبان اندوہفت و ناصر ہی ذکرین</p>
<p>کرده اند مؤلف عرض کند کہ حاصل بالمصدر <b>فرہنگ فرنگ</b> بمعنی بخشائش کتندہ و مرادف</p>	<p>کرده اند مؤلف عرض کند کہ حاصل بالمصدر</p>
<p><b>بخشائیدن</b> است کہ می آید و گیر ہیچ (ارو) <b>الرحیم و بخشائنده</b> صاحب ناصر ہی ہم بذیل</p>	<p><b>بخشائیدن</b> است کہ می آید و گیر ہیچ (ارو)</p>
<p><b>بخشش</b> بقول اصفیہ فارسی اسم مؤنث (ا) <b>بخشائش</b> ذکر این کرده مؤلف عرض کند</p>	<p><b>بخشش</b> بقول اصفیہ فارسی اسم مؤنث (ا)</p>
<p>کہ اگر بقول برہان افادہ معنی فاعلیت کند</p>	<p>معانی عفو و انعام عظیمہ۔</p>
<p><b>بخشائش آوردن</b> مصدر اصطلاحی۔ وقتی کہ با کلمہ دیگر ترکیب شود پس از قبیل</p>	<p><b>بخشائش آوردن</b> مصدر اصطلاحی۔</p>
<p>صاحب اصفیٰ بذکر این از معنی ساکت (خوردن) است (ارو) <b>بخشنے والا</b> عطا</p>	<p>صاحب اصفیٰ بذکر این از معنی ساکت (خوردن) است (ارو)</p>
<p>(ع) <b>چو بخشائش آرد جهانی ز جو و پو چو لشکر</b> کرنے والا معاف کرنے والا۔</p>	<p>(ع) <b>چو بخشائش آرد جهانی ز جو و پو چو لشکر</b> کرنے والا معاف کرنے والا۔</p>
<p>کشد خصم گوئی نبود پد (کمال اصفہانی ع) <b>بخشائندگی</b> صاحب اندوہوالہ</p>	<p>کشد خصم گوئی نبود پد (کمال اصفہانی ع)</p>
<p>برہان عاشقانت بخشائش آرنیارد پد (ب) <b>بخشائندہ</b> <b>فرہنگ فرنگ</b> بذکر</p>	<p>برہان عاشقانت بخشائش آرنیارد پد (ب)</p>
<p>مؤلف عرض کند کہ بمعنی بخشش و عفو کردن (ج) <b>بخشائیدن</b> ہر سہ گوید کہ (الف)</p>	<p>مؤلف عرض کند کہ بمعنی بخشش و عفو کردن (ج)</p>
<p>است پد (ارو) <b>بخشش کرنا</b> عفو کرنا۔</p>	<p>است پد (ارو) <b>بخشش کرنا</b> عفو کرنا۔</p>
<p><b>بخشائش آوردن</b> استعمال۔ صاحب</p>	<p><b>بخشائش آوردن</b> استعمال۔ صاحب</p>
<p>اصفیٰ بذکر این از معنی ساکت مؤلف</p>	<p>اصفیٰ بذکر این از معنی ساکت مؤلف</p>
<p>عرض کند کہ بذل و عطا و عفو کردن باشد کہ بخشش کتندہ و مرادف الرحمن است و</p>	<p>عرض کند کہ بذل و عطا و عفو کردن باشد کہ بخشش کتندہ و مرادف الرحمن است و</p>
<p>مرادف بخشائش آوردن کہ گذشت معاصرین نسبت (ج) می نویسد کہ در محل ترجم و عفو و</p>	<p>مرادف بخشائش آوردن کہ گذشت معاصرین نسبت (ج) می نویسد کہ در محل ترجم و عفو و</p>
<p>عجم بر زبان دارند (ارو) <b>بخشائیدن</b> جو مستقل صاحب غیاث نسبت (ج) گوید کہ</p>	<p>عجم بر زبان دارند (ارو) <b>بخشائیدن</b> جو مستقل صاحب غیاث نسبت (ج) گوید کہ</p>

<p>استعمال این معنی جو دو کرم بندرت آمدہ مؤلف عرض کند کہ وجہ مصدر است مرکب از اسم مصدر بخش کہ گذشت فایزاً الف ویای زائد و ر آخرش زیادہ کرده بخشائے کردن بقاعدہ مصداق جعلی نیز تحتانی مکسورہ و علامت مصدر و ن مصدر ساختند کہ باصول ما مصدر اصلی است کہ ہم مصدرش مال فارسی زبان است مضارع بخشے کرنا۔</p>	<p>معنی پارہ پارہ مؤلف عرض کند کہ استعمال این از نظر مانگدشت خلاف قیاس نیست کہ معنی لفظی حصہ حصہ باشد معاصرین عجم بزبان نذارند شاق سند استعمال باشیم (ارو) پارہ پارہ۔ ریزہ ریزہ۔ ٹکڑے ٹکڑے حساب آصفیہ نے پارہ پارہ کرنا کا ذکر فرمایا ہے بمعنی ریزہ ریزہ کرنا۔ و صحیحی صحیحی کرنا بجز است مضارع بخشے کرنا۔</p>
<p>این بخشاید و (الف) حاصل بالمصدرش و نیز بخشایش کہ گذشت حاصل بالمصدر بمعنی مصدر باشد و (ب) اسم فاعل این (ج) شامل است بر معنی (ا) عطا کردن (۲) عفو کردن (ارو) (الف) بخشایش حاصل بالمصدر بخشیدن است کہ عطا و بپوش شامل بر ہمہ بخشایش (نوری) بخشش بے منت و احسان بیانت کند پورا پورا بخشیدن است کہ عطا کرنا۔ وسر اب (ارو) (ا) بخشش بقول آصفیہ</p>	<p>بخشش بقول ضمیمہ برہان بمعنی داد و بخشش و عطا صاحب اند فرماید کہ بالفتح و کسر شین معجزہ (۱) بمعنی عطا و بفتح شین (۲) بخشش اورا صاحب ہفت ہمزانش مؤلف عرض کند کہ حاصل بالمصدر بخشیدن است کہ عطا و بپوش شامل بر ہمہ بخشایش بمعنی مصدر باشد و (ب) اسم فاعل این (ج) شامل است بر معنی (ا) عطا کردن (۲) عفو کردن (ارو) (الف) بخشایش حاصل بالمصدر بخشیدن است کہ عطا و بپوش شامل بر ہمہ بخشایش (نوری) بخشش بے منت و احسان بیانت کند پورا پورا بخشیدن است کہ عطا کرنا۔ وسر اب (ارو) (ا) بخشش بقول آصفیہ</p>
<p>بخش بخش اصطلاح بقول بھروانند و غیاث فارسی۔ اسم مؤنث۔ العام عطیہ۔ وان</p>	<p>بخش بخش اصطلاح بقول بھروانند و غیاث فارسی۔ اسم مؤنث۔ العام عطیہ۔ وان</p>

عرض کند کہ خشک درینجا بمعنی خشکی است و	(۳) اسکو عطا کر۔
خشکی بخوبی زخم باعث بسیار تکلیف و رنج است	بخشش نامہ   اصطلاح بقول اندکجوانہ
یعنی چون زخم پیش از اندمال خشکی گیرد مجرب	فرنگ فرنگ بمعنی سبب نامہ مؤلف عرض
بیشتر تکلیف می کشد ازینجا است که معالجه	کند که موافق قیاس است معاصرین عجم برین
و انما بادویہ لرحبہ آنرا ترمی دارند که باعث	دارند (ارود) سبب نامہ بقول آصفیہ
اندمال است صاحب اند و رحلت کامل معنی این عجز	اسم مذکر۔ وہ کاغذ یا دستاویز جس میں عطا
نکرد و بالجمله معنی این مصدر اصطلاحی بتلای	کرنے یا رحمت فرمانے کا اقرار لکھا جاے
خشکی زخم کرون است و تکلیف رسانیدن	عطا نامہ۔
زخم کی خشکی میں مبتلا	(۶۱۸۲) بخشش کرون   مصدر اصطلاحی بمعنی عطا
کرنا تکلیف پہنچانا۔	کرون است (فہوری ۵) صبار کوی تو کرنا تکلیف پہنچانا۔
مصدر اصطلاحی	کحل غبار بخش کند پ زچین سوی تو مشک تتا بخشش کند پ (ارود) عطا کرنا۔
بقول اندک توکل کرون (انتخابی ۵) پا	بخشک ریش گرفتن   مصدر اصطلاحی۔ قناعت ہر کہ می سازد تو نگر می شود پ چون
بخشک و تر بسازد قطرہ گوہری شود پ مؤلف	بقول اندک مبتدا گردانیدن بخشک ریش
عرض کند کہ با گرم و سرد زمانہ ساختن باشد	و آن خشکی است کہ بر روی جرات بستہ
و سرد و سہنا بقول	شود (فہوری ۵) گیرد فلک از بخشک و بس (ارود) گرم و سرد سہنا بقول
آصفیہ حوادث زمانہ کی پر داشت کرنا	ریشم پومن درند ہم بخویشتن نم پ مؤلف

(۲۳۱۸)

(۲۳۱۹)

<p>بخش گردانیدن مصدر اصطلاحی - بیان کرده او برای مصدر (بخشیم گردان) باشد  عطا قرار دادن (ظهوری سه) بر خلاق که بحیم فارسی دوم گذشت و معنی مصدر زیر بحث  فصل با گردان بخشیم که موسم نوروز از دیو لغت آورده است و پس مطالب سند استعمال  هست که (ار دو) عطا قرار دینا بخشیم باشیم (ار دو) غضب ناک کرنا - بقول اصغیه  قرار دینا - بجز کرنا غصه ولانا بر هم کرنا برافروخته کرنا -</p>	<p><b>بخش گردانیدن</b> مصدر اصطلاحی -</p>
<p>(الف) بخشیم آمدن - (الف) بخشندگی بقول انند مراد فی بخشا بندگی</p>	<p>(الف) بخشیم آمدن - مصدر اصطلاحی -</p>
<p>(ب) بخشیم رفتن - بقول انند (الف و ب) یعنی (۱) جو دو و عطا و (۲) عفو (شیخ شیراز سه)</p>	<p>(ب) بخشیم رفتن - بقول انند (الف و ب) یعنی (۱) جو دو و عطا و (۲) عفو (شیخ شیراز سه)</p>
<p>(ج) بخشیم شدن - تکمیل شدن مؤلف بزرگی بادت بخشندگی کن که وانه تانیف شانی  عرض کند که هر سه معنی خشم گرفتن و مبتلا  خشم شدن است (النوری ج سه) عدش حال سائل بهتر است که اهل بهت را چه بختها  ار با زمین بخشیم شود که امن بیرون آسمان که در بخشندگی است که مؤلف عرض کند که  باشد که (ار دو) غصه کرنا غصه هونا بقول حاصل بالمصدر بخشیدن که می آید اصل این بخشندگی  اصغیه خفا هونا - ناراض هونا -  بوده تحتانی بدل شد به نون چنانکه اویج و اوخ</p>	<p>(ج) بخشیم شدن - تکمیل شدن مؤلف بزرگی بادت بخشندگی کن که وانه تانیف شانی  عرض کند که هر سه معنی خشم گرفتن و مبتلا  خشم شدن است (النوری ج سه) عدش حال سائل بهتر است که اهل بهت را چه بختها  ار با زمین بخشیم شود که امن بیرون آسمان که در بخشندگی است که مؤلف عرض کند که  باشد که (ار دو) غصه کرنا غصه هونا بقول حاصل بالمصدر بخشیدن که می آید اصل این بخشندگی  اصغیه خفا هونا - ناراض هونا -</p>
<p>بخشیم گردان - مصدر اصطلاحی - بقول شمس و از مثال شیخ شیراز مصدر مرکب -</p>	<p><b>بخشیم گردان</b> - مصدر اصطلاحی - بقول شمس و از مثال شیخ شیراز مصدر مرکب -</p>
<p>تیزنگریستن و نظر زده سخن مؤلف عرض کند که چه (ب) بخشندگی گردان یعنی جو دو و عطا و  از زبان صاحب شمس بر آید که اعتبار را شاید عفو گردان پیدا است (ار دو) (الف) (۱)  حیف است که او بر معنی حقیقی لغت غور نمی کند و معنی جو دو بقول اصغیه عربی - اسم مذکر گرم بخشیم</p>	<p>تیزنگریستن و نظر زده سخن مؤلف عرض کند که چه (ب) بخشندگی گردان یعنی جو دو و عطا و  از زبان صاحب شمس بر آید که اعتبار را شاید عفو گردان پیدا است (ار دو) (الف) (۱)  حیف است که او بر معنی حقیقی لغت غور نمی کند و معنی جو دو بقول اصغیه عربی - اسم مذکر گرم بخشیم</p>